

Referat fra møte i Faglig brukerråd syn

Tid: 20.05.20, kl. 09.00 – 12.00

Sted: Videokonferanse

Deltakere: Grete Bruun (Norsk NCL-forening) Grete Bæverfjord (Norges Blindforbund, foreldreutvalget), Espen Lahnstein (Norges Blindforbund, NBF), Lena Gimse (Norges Blindforbund Ungdom, NBFU), Marit Elin Eide, leder av Ledernettsverk syn (regiondirektør i Statped midt), Eva Marie Hammervik (avdelingsleder Statped midt), Anne Lise Solstad (avdelingsleder Statped sørøst) og Stine Morbech (fagstab Statped sørøst).

Kopi: Sissel Sørensen Bye, Norges Blindforbund (vara, NBF) og Sverre Fuglerud, Norges Blindforbund (vara NBF) og Henning Knudsen, Norges Blindforbunds ungdom (NBFU).

Referent: Stine Morbech

Lena deltok fram til kl. 11.00

Dagsorden

09/2020 Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden

Godkjent

Orientering om lærebokbestillinger (Statped): På forrige møte (sak 02/2020) orienterte Statpeds avdeling for læringsressurser og teknologiutvikling (SLoT) om at vi dette skoleåret fått færre bestillinger enn forventet, og at grunnen kan være at skolene, pga. fagfornyelsen, ennå ikke vet hva de skal bestille. SLoT sier nå at de har fått noen flere bestillinger, men at det fremdeles er færre bestillinger enn i fjor, og at vi også venter på bøker fra forlagene. Bøker som ble bestilt innen fristen, vil leveres til skolestart. Bøker som er bestilt etter frist, kan bli noe forsinket. Da prioriterer vi at alle får noen kapitler til skolestart, og resten i løpet av høsten.

Sak 10/2020 Litt om Statpeds tjenester og tilbud under koronasituasjonen

Statped orienterte: Statped har måttet avlyse og utsette en del aktiviteter pga. smitteverntiltakene. Vi har ikke hatt mulighet for å gjennomføre utredninger, fysiske kurs og tjenestereiser til barnehager og skoler slik vi pleier. Vi har i stedet gjort en betydelig innsats for å legge om virksomheten slik at vi har kunnet gi digitale tilbud. Vi har bla. gjennomført digitale samlinger for NTNU-studenter som tar kursmoduler innen synspedagogikk. Vi har også gjennomført personalkurs som webinar, og vi ser at vi har fått langt flere deltakere enn hva som er vanlig. Vi har bedt skoler og PPT informere foreldre om at de kan ta kontakt med Statped for å få veiledning omkring hjemmeskole. Vi har vært på videokonferanse med både foreldre og elever, og vi har gitt strakstilbud digitalt. Nettsidene våre og «Spør-oss-tjenesten» har blir svært mye brukt i denne perioden.



Statped er nå inne i en gradvis gjenåpningsprosess. Søknadsmengden som har vært redusert, er på vei opp igjen, og vi har begynt å reise ut til barnehager og skoler, som før. Vi tar også imot brukere og samarbeidspartnere på lokasjon. Men det er fortsatt noe usikkerhet knyttet til høstens tilbud. Vi vil gjøre en grundig vurdering av hvilke tilbud vi bør fortsatte å levere digitalt, og hvilke tilbud som forutsetter fysisk tilstedeværelse.

Norsk NCL-forening framholdt at Statped har vært svært tilgjengelige i denne perioden, og mer tilgjengelige enn vanlig. Rådgivere har også jobbet på ettermiddagstid, noe som har vært en stor fordel med tanke på tilgjengelighet. Det er brukt video i veiledningstjenester, bla. i forbindelse med mobilitetsopplæring. Dette har fungert godt. Foreningen har også erfart at Statped har vært i kontakt med PPT og skoler, noe foreldrene har satt stor pris på.

NBF var opptatt av at det blir viktig å lære av de gode digitale erfaringene, uavhengig av diagnose og type synshemming, og at det er positivt at Statped når så mange gjennom digitale tilbud. For mange er det en fordel med videoopptak som kan benyttes når det passer.

Sak 11/2020 Statped informerer om elevkurs-tilbudet skoleåret 2020/2021

Statped orienterte: Ledernetttverket på synsområdet har brukt mye tid på å gjennomgå evalueringen av elevkursmodellen. Etter forrige brukerrådsmøte utarbeidet ledernetttverket en sak til direktørmøtet med anbefalinger og forslag til videre prosess. Ledernetttverkets anbefaling var at tre-partsmodellen ikke bør videreføres slik den er i dag. Modellen har ikke svart på intensjonene som lå til grunn: Det er ikke sannsynliggjort at modellen har bidratt til likeverdige tjenester eller at den har møtt behovet til kommuner og fylkeskommuner.

Evalueringen peker videre på at modellen:

- Har for stramme rammer, bla. ved at både elever, foreldre og skolens personale må delta på kursene, og ved at målgruppa er **alle** synshemmede elever.
- Tar for lite hensyn til eleven i eget læringsmiljø.
- Tar for lite hensyn til nytten av nye samhandlingsformer og digitale arbeidsmåter.
- Har vært svært ressurskrevende å administrere.

Statped har dessuten erfart synkende påmelding og lav deltakelse på flere av kursene, uten at vi vet årsaken til dette. Deloitte gjorde i 2018 en vurdering av det samlede kurstilbudet i Statped, og deres funn støtter oppunder funnene som er gjort gjennom evalueringen av kursmodellen for synshemmede elever.

I direktørmøtet er det nå besluttet at modellen ikke videreføres og ledernetttverket har fått ansvar for å utvikle et tilbud som er mer fleksibelt og tilpasset (fylkes)kommunenes behov.

I det videre utviklingsarbeidet vil et sentralt prinsipp være at tilbudene i størst mulig grad skal kunne gjennomføres i alle fire regioner, og digitale arbeidsformer skal vektlegges, eks. bruk av online-grupper og webinarer på ungdomstrinn og vgs. Vi må vurdere nærmere hva slags tilbud som gir størst læringseffekt, og tilbudet må sees i lys av føringer gitt i Meld. St. 6, «Tett på». I det videre utviklingsarbeidet vil vi sikre at brukermedvirkning blir ivaretatt.

Vi ønsker nå å innhente et bredere kunnskapsgrunnlag gjennom dialog med ledelsen i NBF, og direktøren i Statped vil ta initiativ til et møte. Vi ønsker også å få elevene sjøl i tale for å høre hva de ønsker seg av tilbud. Dette vil være tema på møte med NBF. Ledernetverket vil dessuten rette en henvendelse til FoU-avdelingen i Statped for å få gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot kommuner som har valgt bort tilbudet om kurs, slik at vi kan få kartlagt årsaken til bortvalget.

Ledernetverket er nå i ferd med å planlegge neste skoleårs kurstilbud som vil bli en kombinasjon av fysiske og digitale tilbud. Høsten vil fortsatt være preget av mye usikkerhet grunnet koronasituasjonen. Statped kan foreløpig ikke tilby overnatting, og det er lite sannsynlig at vi får gjennomført noen fysiske samlinger i løpet av høsten.

NCL-kurset som ble utsatt, blir satt opp over jul, gitt de rammene vi har. Statped bidrar dessuten inn på tilbudet for 3. trinn på Beitostølen, og på foreldrekurs i regi av NBF, slik vi pleier.

Innspill fra brukerorganisasjonene:

NBF utrykte bekymring for at rammer og systemer går foran det som er det reelle behovet når kurs skal gjennomføres i alle regioner. Det viktige må være at de som har behov, får et tilbud.

Norsk NCL-forening spurte om de blir invitert til å delta i møtet med NBF angående framtidig kurstilbud. **Statped svarte** at foreningen vil få mulighet for å gi sine innspill til Statped både i og utenom brukerrådsmøtene, og at de også kan samarbeide med NBF om innspill til utviklingsarbeidet.

Sak 12/2020 Synshemmede studenter og studieteknikk, ved NBF

NBF orienterte: NTNU har hatt en karlegging som viser at mange synshemmede studenter har utfordringer pga. dårlig studieteknikk, store stoffmengder og mangelfull tilrettelegging av fag som krever visuell forståelse o.l. Studentene etterlyser også bedre Informasjon om støtteordninger og rettigheter. **NBF viste til** at Statped har laget en opplæringsmodul for ansatte ved NTNU tilrettelegging, og spurte om denne kan tilbys også andre utdanningsinstitusjoner.

Statped framholdt at rapporten fra NTNU Tilrettelegging (ikke offentlig) danner et viktig kunnskapsgrunnlag for Statped i arbeidet med å utvikle tjenestene rettet mot synshemmede elever. Statped har stort fokus på arbeidsmåter og arbeidsstrategier helt fra barneskolen av, både på personal- og brukerkurs og i veiledning som gis lokalt. I dag introduserer vi digitale verktøy og arbeidsmåter allerede i barnehagealder. Rapporten gir oss likevel en viktig innsikt og et signal om at vi bør prioritere disse temaene enda høyere.

Statped orienterte om at NTNU Tilrettelegging har ni rådgivere ansatt på landsbasis, og at Statped mottok en systemsøknad der NTNU ber kompetanseheving på synsområdet. Statped har hatt flere møter med ledelsen for å avklare form og innhold i de ulike modulene. NTNU har spesielt ønsket kompetanseheving innen mobilitet, digitale muligheter, teknologiske

tilrettelegginger og kompensierende teknikker. På bakgrunn av dette har Statped laget et kompetansehevingskurs bestående av tre moduler. Formen er webinar og workshop. Webinaret tar bla. opp temaer som tilrettelegging av forelesninger og bruk av læringsplattformer. Dette er foreløpig en pilot, og evalueringen av tilbudet vil vise om dette kan utvikles som en varig løsning og som et kompetansehevingsverktøy som kan tilbys alle universiteter og høyskoler som ønsker det. Statped vil informere brukerrådet om erfaringene og om resultatene av evalueringen som gjennomføres i juni, etter at den første bolken med moduler er prøvd ut.

NBF understreket at det er nødvendig at Statped har fokus på arbeidsmåter og studieteknikk helt fra første trinn, og minnet om at slike ferdigheter er en del av kompetansemålene i læreplanverket. Slik bidrar Statped til å sikre et godt grunnlag for å mestre høyere utdanning, og det er gjennom utdanning at synshemmede får seg jobb. NBF var også opptatt av at det er krevende å få hjemkommunen på banen når det gjelder opplæringsbehovet til nysynshemmede.

NBF framholdt videre at det ikke finnes kompetanse til å følge opp synshemmede studenter lokalt. Det er også en betydelig utfordring at ulike ordninger finnes på ulike forvaltningsnivåer, og at det dermed er vanskelig å få oversikt over rettigheter. Mange synshemmede studenter er usikre på hva de har krav på, og få i UH-sektoren er gode på dette. De er f.eks. sjelden kjent med muligheten for å få transport til og fra studiested. NBF oppfordret Statped til å bidra til å klargjøre ansvarfordelingen mellom ulike instanser.

Statped orienterte om at etaten gir tjenester med bakgrunn i opplæringsloven, og dermed ikke gir tilbud til studenter. Noen studenter får opplæring gjennom voksenopplæringstilbudet i kommunene, f.eks. mobilitetsopplæring, men det er stor variasjon i hva kommune har av kompetanse og hva de tilbyr.

Sak 13/2020 Presentasjon av nettressursen Innsikt

Statped orienterte: Nettressursen er utviklet gjennom et toårig prosjekt med finansiering fra Dam (tidligere ekstrastiftelsen). Både læremiddelavdelingen og rådgivere i de synsfaglige avdelingene har vært bidragsytere. Målgruppa er alle som møter synshemmede i ulike sammenhenger. Mange eksterne har vært positive til å dele erfaringer fra barnehage, skole, foreldre, PPT osv. Det er i alt ca. 30 informanter som har bidratt, og det er laget over 130 videoklipp som er å finne på nettsiden. Nettressursen tar bla. for seg opplæring, fritid og arbeidsliv, hjelpemidler og tilrettelegging. Det var planlagt en større lansering, men dette ble ikke aktuelt pga. koronasituasjonen. Rådgivere i Statped har allerede tatt ressursen i bruk i veilednings- og kurssammenheng. Vi jobber nå med å finne en god «lenke» mellom denne ressursen og statped.no.

Innspill fra Norsk NCL-forening: Foreningen er svært fornøyd med ressursen, men formidlet et ønske om at alle videoene tekstes. Det er vanskelig å få med seg innholdet. Det oppleves også at tempoet i videoene er for høyt.

14/2020 Stortingsmeldingen om tidlig innsats og inkluderende fellesskap

Statped orienterte: Det har kommet to oppdragsbrev fra KD til Statped

- Forslag til nytt mandat for Statped og oppgaver som skal overføres fra Statped til Utdanningsdirektoratet
- Utvikle samarbeidet mellom Statped og helsesektoren

KD har satt ned et prosjekt for endringer og omstilling i Statped som etter planen har varighet ut 2020. Prosjektet har en prosjektgruppe som er sammensatt av medarbeidere fra departementet og en medarbeider fra Statped. Prosjektet har en styringsgruppe med representanter fra KD, Statped og Utdanningsdirektoratet (Udir) som prosjektgruppa rapporterer til. Det er etablert arbeidsgrupper som har fått i oppdrag å utrede avgrensede problemstillinger som gjelder endringene i Statped. Prosjektgruppa i KD har medlemmer i disse arbeidsgruppene som skal gi sine anbefalinger til prosjektgruppa. Formålet med arbeidsgruppene er å benytte kompetansen i Statped og Udir til å finne gode løsninger.

Forslag til nytt mandat for Statped og oppgaver som skal overføres fra Statped til

Utdanningsdirektoratet: Det er etablert to separate arbeidsgrupper:

Arbeidsgruppe 1: Nytt og avgrenset mandat for Statped. Arbeidsgruppa skal lage utkast til et tydeligere og mer avgrenset mandat for Statped som skal implementeres i løpet av femårsperioden for endringene i Statped. Mandatet skal bygge på føringene som er gitt i Meld. St. 6 (2019–2020).

Arbeidsgruppe 2: Oppgaver som skal overføres fra Statped til Utdanningsdirektoratet. Med bakgrunn i føringer gitt i Meld. St. 6 (2019–2020) skal arbeidsgruppa

- Foreslå hvilke konkrete oppgaver som skal overføres fra Statped til Udir.
- Beskrive hvordan disse oppgavene utføres og er organisert i Statped i dag.
- Beskrive hvordan Udir vil organisere utførelsen av disse oppgavene på det tidspunktet oppgavene blir flyttet fra Statped til Udir.
- Vurdere om overføringen av oppgaver innebærer en virksomhetsoverdragelse.
- Angi tidsperspektiv og foreslå en fremdriftsplan for når det er hensiktsmessig å flytte oppgavene. Beskrive hvordan samarbeidet mellom Statped og Udir bør fungere etter overflytting av oppgavene. Foreslå hva slags informasjon, veiledere og ressurser henholdsvis Statped og Udir skal ha ansvar for.

Utvikle samarbeidet mellom Statped og helsesektoren: Statped, Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet har etablert en arbeidsgruppe på tvers virksomhetene. De faglige brukerrådene er bedt om å gi innspill til arbeidet, og oppdragsbrevet er sendt alle på e-post.

Dette er et særdeles komplekst og omfattende arbeid der mange parter er med, inklusive brukerrepresentanter. Det vil bli gitt en underveisrapportering i slutten av mai.

Ledernettsverk syn arbeider nå bla. med å vurdere hva slags kompetanse som kan overføres fra Statped til kommuner og fylkeskommuner (kompetanseløftet) og hvilke synsfaglige

tjenester Statped fortsatt skal gi. Vi vurderer også hvordan sårbar synfaglig kompetanse best kan forvaltes i en flerfaglig landsdekkende enhet. Gjennom dette arbeidet gir ledernettverket innspill til arbeidsgruppa som skal lage forslag til nytt mandat.

NBF ønsket å få tilsendt alle oppdragsbrevene. **Statped** undersøker om oppdragsbrevene er offentlig tilgjengelig og kan deles med organisasjonene.

NBF stiller spørsmål ved hvordan Statped skal kunne være spydspiss faglig og didaktisk når man nå legger ned FoU-enheten i etaten, og dermed tar ut forskningsmiljøene.

Statped svarte at dette er en tydelig føring i stortingsmeldingen og at etaten har forsøkt å tydeliggjøre både muligheter og risiko knyttet til denne omleggingen. Det ble understreket at Statped fortsatt skal anvende forskning og arbeide kunnskapsbasert, og at etaten også kan melde behov for hva det bør forskes på. Statped ser for seg et tett samarbeid med forskningssenteret som etableres.

Sak 15/2020 Statped orienterer om status i arbeidet med å etablere et tilbud til foreldre til blinde barn (0-6 år)

Dette er en sak vi har hatt oppe i brukerrådet ved flere anledninger, og som bla. omhandler en ev. mulighet for å arrangere nasjonale veiledningsseminarer i et samarbeid med NBF. Statped hadde planlagt et møte med NBF 25. mars som ble avlyst pga. koronasituasjonen. Temaet vil bli tatt opp på møtet som nå planlegges med ledelsen i NBF, jf. sak 11/2020. Statped vil informere om status på neste brukerrådsmøte.

Sak 16/2020 Kort orientering om Statpeds arbeid med NOU 2019:23

Statped gjennomgikk presentasjonen med innspill som var sendt ut før møtet. NBF tar kontakt med Statped ved behov for utfyllende informasjon.

17/2020 Eventuelt

NBF orienterte om at de nå ser på NOU 2020:3 Ny lov om høyskoler og universiteter der 5. juni er høringsfrist. Mener bla. at formuleringen «utilbørlig byrde» bør fjernes. NBF ønsker også inn noe om oppsøkende virksomhet fra UH-sektoren for de studentene som man vet har utfordringer. anbefaler også universelt utformende løsninger til fordel for spesifikt tilrettelagte løsninger.

Neste møte i faglig brukerråd er onsdag 19. august fra kl. 09.00 – 12.00.